

waren in ons aangenaam onderhoud, zou ik gaarne vastleggen', schreef Gerbrandy hem op 19 mei:

'Ten eerste: er zal gevoerd worden een politiek waarbij Indië om het kort uit te drukken in direct Rijksverband blijft, een politiek, welke Indië nimmer op zichzelf stelt, maar altijd als deel van het gehele koninkrijk der Nederlanden, hetgeen aan Indië ook de meest sterke positie verleent. Wat de toekomstige status van Indië (intern en extern) betreft, is u gebonden aan hetgeen door H.M. de Koningin daarover is kenbaar gemaakt. Ook verder zullen de mededelingen van H.M. de Koningin maatgevend zijn.

Ten tweede: evenals ik dat op mij had genomen, zullen de koninklijke besluiten, regelende de bijzondere regeringsbevoegdheden over Indië, van welke het ene met name de minister van koloniën grote macht geeft, worden uitgevoerd in het grootst mogelijke overleg met onze ambtgenoten.¹

Per ommekeer antwoordde van Mook dat hij zich met de weergave van het gesprek dat hij met Gerbrandy gevoerd had, geheel verenigen kon; één kenmerkende aanvulling bracht hij evenwel aan. 'Inderdaad', schreef hij, 'is de sterkste politiek die welke . . . het verband met het geheel vooropstelt; dit geldt zowel waar het' (zoals Gerbrandy het had geformuleerd) 'een der overzeese gebiedsdelen betreft, als waar het' (van Mooks toevoeging) 'Nederland zelf betreft.'²

Op 21 mei werd van Mook door de koningin als minister beëdigd. Hij zei haar bij die gelegenheid dat hij er voor voelde, de naam 'departement van koloniën' te wijzigen tot: 'departement van Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao'. Dat denkbeeld legde hij twee dagen later ook aan zijn ambtgenoten voor. Gerbrandy deelde toen mee, 'dat de koningin', aldus de kabinetsnotulen, 'tegenover hem bezwaren tegen deze naamsverandering heeft geuit, omdat Hare Majesteit meende dat dit alleen in gemeen overleg met de volksvertegenwoordiging kan tot stand komen.'³

★

Wij keren even terug naar het slot van Gerbrandy's brief van 19 mei '42. De minister-president had daar geschreven over 'de koninklijke beslui-

¹ Brief, 19 mei 1942, van Gerbrandy aan van Mook (Coll.-H. J. van Mook, bundel 1941-'42) (RvO). ² Brief, 20 mei 1942, van van Mook aan Gerbrandy (a.v.). ³ Ministerraad: Notulen, 27 mei 1942.